

Interview Bijlmerramp

Thrillersserie over de Bijlmerramp vermengt feit en fictie. ‘Het was geen complot, maar beslist een doofpot.’

Thomas Höppener en Vincent Dekker. Beeld Mark Kohn

Trouw-journalist Vincent Dekker beet zich dertig jaar geleden vast in de Bijlmerramp. Acteur Thomas Höppener vertolkt hem in de thrillerserie *Rampvlucht*. 'Nog steeds zijn er geen lessen geleerd uit dat ongeluk.'

Nienke Schipper 26 september 2022, 07:09

De journalist in de serie staat aan het begin van zijn loopbaan als hij verslag moet doen van de Bijlmerramp en het onderzoek dat volgt. Daarbij wordt hij aan alle kanten tegengewerkt en zelfs bedreigd. Er wordt gesuggereerd dat Dekker wordt gevolgd door de Israëlische geheime dienst. Waarom heb je je in dit onderzoek vastgebeten?

Dekker: "Ik ben een kind van de flowerpower-generatie; een beetje opstandig en ik wilde graag opkomen voor de sociaal minder bedeedden. In de Bijlmer kwam dat samen. Een achterstandswijk die een ramp over zich heen krijgt en dan het bos wordt ingestuurd met het verhaal: 'Ja, jammer jongens, het was een ongelukje. Kan gebeuren'.

"Ik zag dingen die technisch niet klopten. De route die het toestel volgens de radar op Schiphol zou hebben gevlogen klopte bijvoorbeeld niet met de vluchtgegevens uit het toestel. Gelukkig mocht ik van mijn chef en de hoofdredacteur, ondanks alle intimidatie en tegenwerking, erover blijven schrijven. Dat was vooral de eerste twee jaar erg intensief."

Naarmate je onderzoek vorderde kreeg je meer last van intimidaties. Je trof pakjes sigaretten bij je thuis aan, terwijl je niet rookt, en instanties dreigden om een einde te maken aan je loopbaan. Hoe ging je daarmee om?

Dekker: "In het begin had ik het niet zo in gaten, het ging geleidelijk. Pas na een paar weken had ik door dat ik echt met gevaarlijke dingen bezig was. Het begon met een waarschuwing: joh, dit moet je niet meer zo schrijven, want dat vinden de mensen in je netwerk niet leuk.

"De volgende fase was: pas op, want je ruïneert je carrière. Ik werd belachelijk gemaakt en de Israëlische ambassadeur heeft de hoofdredacteur zelfs gevraagd om me op een ander onderwerp te zetten. Er was een moment dat het me te veel werd, toen werd ik echt bang. Ongeveer een maand na de ramp begon ik mijn auto te controleren en was ik bang om het sleuteltje om te draaien. Dat zie je in de serie, maar dat was ook echt zo. Als ik daar nu aan terugdenk, krijg ik het wel moeilijk, eigenlijk doet het me emotioneel nu meer dan toen. Misschien is dat inderdaad wel een trauma. Maar toen ben ik gewoon ijzerenheinig doorgegaan."

Maar je ging er wel bijna aan onderdoor. Waarom heb je niet de handdoek in de ring gegooit?

Dekker: “Omdat ik voelde dat het verhaal niet klopte, de Rijksluchtvaartdienst en de politiek waren de kluit aan het belazeren. En daar zijn twee dingen fout aan. Het eerste is dat de Bijlmerramp zich gewoon kan herhalen, want de luchtvaartsector wil niet leren. Die weigert te erkennen dat het niet toevallig was dat het toestel over de Bijlmer vloog. Dat is gewoon een drukke aanvliegeroute en kennelijk óók voor verkeer dat niet deugt.

“En het andere is de Nederlandse democratie, want die gaat me ook aan het hart. We moeten toch in de Tweede Kamer vragen kunnen stellen over dingen die niet deugen. En er was maar één iemand die dat deed, en dat was Rob van Gijzel. Je zou hem de Pieter Omtzigt kunnen noemen van die tijd.”

Journalistiek is een belangrijk thema in de serie, en dat is het in deze tijd natuurlijk ook. Hoe kijken jullie naar de pers in Nederland?

Dekker: “Die is nu beter dan in de jaren negentig, vooral omdat er nu meer wordt samengewerkt op het gebied van onderzoeksjournalistiek. Wat *Volkskrant*-journalist Pierre Heijboer en ik destijds deden, moest in het geniep, omdat het absoluut *not done* was om met de concurrentie samen te werken. Nu is dat veel gebruikelijker.”

Maar onafhankelijke journalistiek staat wel onder druk. Denk bijvoorbeeld aan de NOS en andere gevestigde media die regelmatig worden weggezet als verspreiders van nepnieuws.

Höppener: “Daar maak ik me wel zorgen om, daarom wilde ik ook graag deze rol als journalist spelen. Ik vind het belangrijk dat mensen snappen wat het belang van journalistiek is in een goed functionerende democratie. Ik had ook geen moeite om me deze rol eigen te maken. Gewoon omdat het me boos maakt. Ik kan bijvoorbeeld maar niet begrijpen dat organisaties met belangen, zoals in dit geval de Rijksluchtvaartdienst, na zo’n ramp zichzelf mogen controleren. Sinds 2005 hebben we gelukkig de Onderzoeksraad voor Veiligheid, dat is wel een verbetering.”